

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑

ออกเที่ยวรุดงคกรรมฐานปฏิบัติธรรม

ศาสนธรรมที่จะให้ยังคงเส้นคงวาหนาแน่นด้วยมรรคด้วยผลตามที่พระพุทธเจ้า
ประทานไว้จริง ๆ ปริยัติกับปฏิบัติต้องกลมกลืนกันไป ไม่สักแต่ว่าเรียนจำได้หมายรู้ตาม
ที่ศึกษามาเท่านั้น แต่การปฏิบัติไม่สนใจให้เป็นไปตามแบบตามฉบับตำรับตำราที่ได้
ศึกษาเล่าเรียนมา อย่างนี้ศาสนาจะว่าไม่มีความหมาย ไม่มีฤทธาศักดานุภาพที่จะทำโลก
ให้ร่มเย็นก็ไม่ผิด ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติเคลือบแฝงกันไปหรือเป็นคู่เคียงกันไป เพราะ
ศาสนาที่จะทรงมรรคทรงผลก็คือศาสนาที่ทรงเหตุทรงผลของผู้ปฏิบัติหนักแน่นอยู่ภายใน
จิตใจตามหลักศาสนธรรมตลอดเวลานั้นแล เป็นศาสนาที่จะแสดงฤทธาศักดานุภาพ
ก่อนอื่นก็แสดงที่ผู้ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติมีความหนักแน่นมั่นคงขนาดไหนต่อหลักธรรมหลัก
วินัยที่พระองค์ทรงสั่งสอนไว้ ผลจะเป็นไปตามนั้นและเป็นมาเรื่อย ๆ เพราะการปฏิบัติ
มีข้อหนักแน่นประจำตนอยู่โดยสม่ำเสมอ ผลจะแสดงออกเรื่อย ๆ จนปรากฏเด่นชัด
ภายในใจของผู้ปฏิบัตินั่นเอง

หากไม่มีการปฏิบัติเป็นคู่เคียงกันไปแล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับที่เขาท่องบ่นสังฆวิสัย
หลักวิชาใด ๆ ก็ตามก็เพียงจำได้เท่านั้น ธรรมก็จำได้แต่สูตรว่าคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้ซึ่งเป็น
เพียงคำบอกเล่าเจ้าของก็ไม่สนใจที่จะประพฤติปฏิบัติคุณค่าแห่งธรรมที่เกิดขึ้นจาก
ความจำนั้นก็ไม่มี ที่จะทำให้เจ้าของร่มเย็นผาสุกสมกับว่านับถือพระพุทธศาสนาแต่ไม่
ได้ปฏิบัติตาม นี่เป็นของสำคัญ มาเสียตรงนี้เอง จะว่าธรรมกับโลกไม่ผิดกันอะไรก็ไม่น่า
จะผิด เพราะเพียงจำเฉย ๆ โลกเขาก็จำได้ เขาก็เรียนได้ เราเรียนธรรมก็จำได้จำธรรม
แต่ไม่ปฏิบัติตามธรรมที่จะให้เกิดผลขึ้นมาก็ไม่เกิด ผลจะเกิดไม่ได้ถ้ามีแต่ความจำเฉย
ๆ ต้องมีการปฏิบัติด้วย ผลถึงจะเกิดได้เป็นลำดับลำดับ อย่างนั้นท่านจึงมีไว้เกี่ยวโยงกัน
ไป ว่าปริยัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียน เมื่อรู้ซึมทิศทางเดินแห่งธรรมที่ท่านทรงชี้แจงไว้
แล้วอย่างใดก็ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามซึมทิศทางเดินที่ตนเรียนจำได้แล้วนั้นไม่ให้ผิด
พลาด ผลย่อมจะเกิดขึ้น อย่างน้อยที่สุดก็เป็นความเย็นใจที่ว่าตนได้ปฏิบัติถูก

อันดับต่อไปก็ปรากฏผลเป็นความสงบเย็นใจจากภาคปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนา
ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติอันสำคัญยิ่งกว่าภาคอื่นใดในวงการปฏิบัติแห่งพระพุทธศาสนา แล
วจะค่อยแสดงขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นผลเด่นขึ้นไปเป็นลำดับลำดับ ดังครั้งพุทธกาลท่านทรง
มรรคทรงผลเป็นสาวกอรหัตตอรหัต ล้วนแล้วแต่ท่านหนักแน่นในทางภาคปฏิบัติ ไม่ว่าจะ
การอยู่การกระทำ ถ้าพูดภาษาของเราปัจจุบันนี้ว่าภาคเดินรุดงคกรรมฐาน ท่านอยู่ใน

สถานที่พระพุทธเจ้าทรงเห็นชอบ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำทรงสั่งสอนให้อยู่ ท่านทำในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงให้เที่ยวให้โคจร อิริยาบถทั้งสี่มีหลักธรรมหลักวินัยเป็นเครื่องประกันตนอยู่เสมอ อยู่ด้วยหลักธรรมหลักวินัย อยู่ด้วยใจเป็นธรรม ธรรมกับใจย่อมกลมกลืนกันได้โดยสม่ำเสมอ จนมีความเด่นชัดหรือมีความแก่กล้าสามารถขึ้นเรื่อย ๆ เช่นอย่างสมาธิ

เราเกิดมาเราเคยมีสมาธิที่ไหน แม้พระสาวกท่านที่เป็นสารถีของพวกเรา ชาวพุทธทั้งหลาย ก็ไม่ปรากฏว่าท่านเกิดขึ้นกับสมาธิ ท่านไม่ได้เกิดขึ้นกับปัญญา ท่านไม่ได้เกิดขึ้นกับวิมุตติหลุดพ้น แต่ท่านเกิดขึ้นกับวิถุวน อวิชชาปัจจยา สังขารา เรื่องของกิเลสพาให้เกิดทั้งนั้น แล้วทำไมท่านถึงได้เป็นเจ้าของแห่งธรรมทั้งหลาย อันเป็นสมบัติล้ำค่า เริ่มตั้งแต่ ศีล สมาธิ ปัญญา ขึ้นถึงวิมุตติหลุดพ้น ท่านทำไมถึงได้ทรงมหาสมบัติเหล่านี้ได้โดยสมบูรณ์ จนถึงกับว่าหลุดพ้นจากทุกข์ ไม่มีขึ้นได้อันเป็นสมมุติเข้าไปเกี่ยวข้องท่านได้เลย

ก็เพราะท่านตั้งใจประพฤติปฏิบัติด้วยความเอาจริงเอาจัง มีความสนใจจดจ่อต่อเนื่องกันทางความพากเพียรและความระมัดระวังทางด้านศีล และพากเพียรทางด้านธรรมไม่ขาดวรรคขาดตอน อยู่ที่ไหนมีธรรมเป็นพื้น มีความอยากรู้อยากเห็น มีความอยากหลุดพ้นจากทุกข์เป็นพื้นเพของใจหรือเป็นพื้นฐานของใจ มีความมุ่งมั่นเป็นเครื่องดึงดูดความพากเพียรทั้งหลายอยู่ตลอดเวลา สมบัติเงินทองข้าวของบริษัทบริวารยศฐาบรรดาศักดิ์ ท่านตัดออกโดยลำดับลำดับตามวิสัยของผู้มีความมุ่งมั่นต่อแดนพ้นทุกข์แม้จะมีกิเลสอยู่ในหัวใจก็ตาม กิเลสเหล่านั้นก็ไม่มีอำนาจที่จะรังแกท่านเอาไว้ได้

ท่านทั้งสละด้วยทางกาย ทั้งตัดความอาลัยเสียดายทางจิตใจ เปิดทางให้การก้าวเดินเพื่ออรรถเพื่อธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ด้วยความสะดวกโดยทางความพากเพียรทุกอิริยาบถ ตลอดถึงทุกความเคลื่อนไหวของใจ มีสติคอยระมัดระวังรักษา มีปัญญาคอยกลั่นกรองอยู่โดยสม่ำเสมอ สมาธิไม่มีก็มีขึ้นได้ ท่านก็เป็นเจ้าของสมบัติคือสมาธิสมบัติขึ้นได้ และเป็นเจ้าของแห่งปัญญาสมบัติเป็นชั้น ๆ ขึ้นมาได้ จนกระทั่งเป็นเจ้าของแห่งมหาสมบัติอันเลิศโลกคืออนิพพานสมบัติขึ้นมาได้ ทั้ง ๆ ที่ท่านไม่เคยครองมาเลยตั้งแต่วันเกิด

นี่พวกเราทั้งหลายก็เกิดในแดนเดียวกัน คือ แดน อวิชชา ปัจจยา สังขารา พาให้สัตว์ทั้งหลายเกิด แต่เกิดแล้วมีความแยกแยะกันไปต่าง ๆ นานาตามบุญตามกรรม ตามความคิดเห็นหรือตามภพตามกำเนิดของตน แม้เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ความเป็นมนุษย์นี้ก็มีความแยกย้ายผันแปรแห่งความรู้ความเห็นความเป็นต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการนับถือหรือความเคลื่อนไหวตลอดถึงการปฏิบัตินับถือ จึงมีความแปลกต่างกันไป

เป็นลำดับลำดับหาประมาณไม่ได้ แต่เรายังแยกแยะจิตใจของเราเข้าสู่บรรดาสวรรค์อันเป็นธรรมที่เลิศ ได้แก่ศาสนธรรมที่พระพุทธเจ้าองค์ประเสริฐตรัสสอนไว้แล้วโดยถูกต้อง และได้มาประพฤติปฏิบัติกำจัดสิ่งที่เห็นว่าเป็นภัยต่อจิตใจของตนอยู่ด้วยเพศแห่งความเป็นนักบวชนี้ จึงรู้สึกว่ามีวาสนาบารมีไม่น้อย

เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงอย่าได้ลืมน้อมน้อมตัวในความมีวาสนา ได้แยกตนออกมาสู่ทางที่ถูกที่ดีคือทางแห่งความพ้นทุกข์ ด้วยการประพฤติปฏิบัติ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นอุปสรรคแห่งการก้าวเดินเพื่อความพ้นทุกข์นี้ ไม่มีสิ่งใดบกพร่องในส่วนภายนอก ปัจจัย ๔ คำว่าจิวกี่สมบุรณ์ บิณฑบาตก็ดังที่เราเห็นแล้วนั้น เสนาสนะก็พอเป็นพอไป และให้พยายามหาที่เด็ดที่เดี่ยวที่สงบสงัดยิ่งกว่านี้ไปคิลาณเภสัชก็เหมือนกัน มียาไม่อดไม่อยาก แต่อย่าไปส่งจิตติดพันกับหยูกกับยามากกว่าให้ติดพันในอริยสัจมีทุกขสัจเป็นต้น โดยถือว่าโลกนี้เป็นโลกเกิดแก่เจ็บตาย อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีอะไรก็เกี่ยวยากันไปตามเกิดตามมี อย่าไปถือเป็นความกังวล เป็นความกลัวเป็นกลัวตายให้เหนื่อสัจธรรมไป จะเป็นเรื่องของกิเลสสมุทัยเหี้ยมขี้ทำลายศาสนธรรม ซึ่งควรจะเกิดมีขึ้นภายในตนให้ลุ่มจมฉิบหายไปเสีย

นี่พูดถึงเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยภายนอกสมบุรณ์บริบูรณ์เต็มที่แล้ว ดีไม่ดีถ้าเราประมาทลืมน้อมน้อมตัวกับปัจจัยเครื่องอาศัยเหล่านี้ ก็อาจจะทำให้เราเสียได้ ลืมน้อมน้อมตัวไปได้ เพราะมีมากต่อมากแล้ว จึงไม่มีอะไรเป็นอุปสรรค นอกจากจะบกพร่องในความพากความเพียรของเรา นี่เป็นของสำคัญ และบกพร่องในจุดสำคัญด้วยความเพียร ถ้าไม่มีทำต่อสู้อจะเป็นความเพียรไปไม่ได้ ทำต่อสู้อต้องมีเจตนา เจตนาที่ต้องสัมผัสสัมพันธ์กับสติกับปัญญา ถ้าเรามีธรรมที่กล่าวมาเหล่านี้รวมตัวกันเข้าที่เรียกว่าความเพียรแล้วต้องหลุดพ้นจากทุกข์ได้ พระพุทธเจ้าก็ดี พระสาวกอรหันต์ก็ดี ท่านหลุดพ้นจากทุกข์เพราะความเพียรนี้ทั้งนั้น ทำไมเราน่าความพากเพียรอันเป็นทางสายเดียวกันกับพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายมาใช้ จึงจะผิดจะพลาดจะขาดจากคุณงามความดีมีมรรคผลนิพพานเป็นสำคัญไปได้ จะไม่พลาดจะไม่ผิด ส่วนช้าหรือเร็วนั้นก็ขึ้นอยู่กับกำลังแห่งความสามารถ

เพราะคำที่ว่าความหนาความบาง จริตนิสัย ตลอดจนการปฏิบัติของแต่ละราย ๆ นั้นไม่เหมือนกัน อาจจะมีช้าเพราะความผิดพลาด ความเพียรของเราไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็ได้ ส่วนจะว่าผิดพลาดเพราะเราหนาแน่นไปด้วยกิเลส นั้น ยังไม่อยากจะพูดมากไปกว่าเรื่องเราหลงกลอุบายของกิเลส จะมีน้อยก็ตามทำให้หลงได้ขึ้นชื่อว่ากิเลสแล้ว จำเป็นอะไรจะต้องหากิเลสมาอย่างหนาแน่นยิ่งกว่าภูเขา มาปิดมากันทางเดินของเราให้ความเพียรลุ่มเหลวหรือให้ความเพียรตั้งไม่ได้ ความเพียรต้องตั้งได้ แต่ระวังกิเลสแม้

ชนิดหนึ่งก็ตาม เข้ามาเป็นพิษเป็นภัยเป็นพลังอันสำคัญ ที่จะลบล้างหรือทำลายความพากเพียรของเราให้เอนเอียงเป็นอย่างน้อย ให้ลุ่มจมเป็นอย่างมากไปอยู่โดยสม่ำเสมอ นี่ที่ว่าไม่สามารถจะเป็นไปได้ เพราะไม่สามารถที่จะรู้จักอุบายของกิเลสประเภทต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องต่อต้านภายในจิตใจ อันเรากำลังประกอบความพากเพียรอยู่ให้ล้มเหลวไป ๆ นี่ถ้าซำก็ตั้งซำที่ตรงนี้เป็นสำคัญ

คำกล่าวที่ว่าเราหนาเราบางด้วยกิเลสนี้ อย่าด่วนไปอุตรี อย่าด่วนไปรู้จักก่อนพระพุทเจ้า อย่าด่วนฉลาดยิ่งกว่าพระพุทเจ้า จะเป็นกลอุบายของกิเลสปิดกั้นทางเดินให้หาทางก้าวไปไม่ได้ เพราะความอ่อนแอต่อแท้ เนื่องจากความสำคัญอันนี้เป็นเครื่องหลอกลวงจุดลากไว้เสีย กำลังวังชาแทนที่จะเป็นไปโดยความชอบธรรมก็กลับย่อหย่อนอ่อนกำลังลงไปถึงกับท้อถอยน้อยใจ นี่ละเรื่องของกิเลสมาได้หลายด้านหลายทางอย่างนี้

จึงไม่ควรที่จะไปคิดว่าเรามีกิเลสหนักกิเลสเบา ใครไม่ได้เอากิเลสมาจ่ายตลาด แข่งขันกันแหละในโลกอันนี้ นอกจากสินค้าเท่านั้นเขาจึงนำมาวางตลาด ส่วนกิเลสมีอยู่ในหัวใจของทุกคน และธรรมนี้ก็เป็ธรรมที่เคยปราบกิเลสมามากต่อมากแล้วให้สิ้นสุด ยุติ จนกระทั่งไม่มีซากเหลืออยู่ภายในใจ ดังพระพุทเจ้าของเราทรงดำเนินมาแล้วทุก ๆ พระองค์ ด้วยอำนาจแห่งธรรมนี้เท่านั้นเป็นเครื่องปราบ ไม่มีสิ่งอื่นใดจะปราบกิเลสให้อยู่ในเงื้อมมือได้ พระสาวกของพระพุทเจ้าทุก ๆ พระองค์ก็ปราบกิเลสให้ราบเรียบไปถึงความพ้นทุกข์ เพราะอำนาจแห่งธรรมเป็นเครื่องปราบปราม

เพราะฉะนั้นธรรมจึงเป็นธรรมที่มีอำนาจเหนือกิเลสอยู่ตลอดเวลาถ้าเรานำมาใช้ กิเลสจะหนาขนาดไหนก็ตาม ก็มีอยู่เพียงในใจของเราเท่านั้น เมื่อธรรมหยั่งลงไปนั้น ทำไมจะไม่ทั่วถึง อย่างโลกเรานี้กว้างขนาดไหนพระอาทิตย์ยังส่องแสงสว่างทั่วถึงไปหมด แล้วปัญญาทำไมจะไม่ส่องสว่างทั่วถึงในหัวใจนี้ ซึ่งมีความรู้ ๆ อยู่ในตัวเองนี้ ใหญ่หรือเล็กก็ดูเอา รู้ที่อยู่ในตัว รู้รอบตัวจะว่าใหญ่ขนาดไหน จะว่าเล็กขนาดไหน เมื่อสติปัญญานำมาใช้เพื่อความรอบตัวแล้วก็มีทางที่จะรู้จะเห็น และเช่นฆ่ากิเลสให้บรรลัยไปจากใจได้เช่นเดียวกับครั้งพุทกาลท่านไม่มีที่น่าสงสัย

การประกอบความพากเพียรเราอย่าถือเอาความสะดวกเข้ามาเป็นกฎเป็นเกณฑ์ เข้ามาเป็นเครื่องดำเนิน เข้ามาเป็นนิสัยภายในจิตใจของเรา จะเป็นความเสียหายไปโดยลำดับลำดับ เพราะนี่เป็นกลมายาอันหนึ่งที่สำคัญของกิเลสซึ่งเคยหลอกลวงโลกมานานแสนนานแล้ว ให้ตั้งไว้เพื่อความพ้นทุกข์ ให้ตั้งไว้เพื่อความสำเร็จ ให้ตั้งไว้เพื่อความชนะตนเอง ที่เป็นความอยากอันฝืนธรรมอยู่ภายในจิตใจตลอดเวลา นั้น ความอยากนี้อยากรอบตัวภายในจิตใจไม่เคยมีความอิมพอ มีแต่ความหิวความกระหาย ควรรู้ก็อยากรู้ ควรเห็นก็อยากเห็น และตัดคำว่าควรออกก็มีว่า คำว่าอยากรู้อยากเห็น อยากสัมผัส

สัมพันธ์ อยากรู้ อยากเห็น อยากรู้อยากทั่ว แทนโลกธาตุ ทั้งที่จิตนี้ไม่ได้ไปเห็นก็อยากไปหมดใน
สิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็นก็อยาก นี่ละขั้นชื่อว่ากิเลสแล้วหาประมาณไม่ได้ ต้องอยากอยู่ตลอดเวลา

การบวชมาและการประพฤติปฏิบัติตัวเอง ถ้าไม่เพื่อกำจัด ไม่เพื่อปราบปราม
ความอยากอันเคยเป็นพิษเป็นภัยแก่ตนมานานแสนนานแล้วก็ไม่เรียกว่าความเพียร
เพราะอันนี้เด่นมากที่เป็นข้าศึกอยู่ในหัวใจเราเวลานี้ อยากเห็นเป็นยังงี้ ถ้าเราปล่อยให้
เป็นแล้วจะคิดคนเข้าไปอีก มากเข้าไปอีกเรื่องการเห็นได้เห็นแล้วจะหายสงสัยแล้วจะ
ยุติความอยากจะไม่มีนั้นจะเป็นไปไม่ได้ เอ้า อยากดูรูปดูชิว พออยากดูรูป พอเห็นรูป
แล้ว จะอยากอะไรต่อไปอีก อยากฟังเสียง พอได้ยินเสียงแล้วจะอยากอะไรไปอีก ในแง่
ของเสียงนั้น ๆ จะเป็นไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ ท่านจึงเรียกว่า นัตถิ ตัณหาสมานที่ แม่น้ำจะ
กว้างแสนกว้าง ลึกแสนลึก ไม่มีแม่น้ำใดเสมอด้วย

ตัณหาคือความหิวความโหยอยู่ตลอดเวลาเลย หยั่งไม่ถึง กว้างก็วัดไม่ได้ ลึกก็หยั่งไม่
ถึงเป็นตัวชนะแม่น้ำมหาสมุทรทะเลโดยสิ้นเชิง แม่น้ำจะกว้างขนาดไหนลึกขนาดไหน
ตัณหาไม่ได้ ท่านถึงเรียกว่าความอยาก ๆ

การประกอบความเพียรก็คือการปราบปรามความอยาก ให้ตัดเรื่องความอยาก
ภายในจิตที่จะออกมาตามทวารต่าง ๆ เพราะเป็นทางเดินของความอยากซึ่งมีอยู่ภายใน
จิตผลักดันออกมาให้ออกทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางกาย แล้วก็ออกทาง
ธรรมารมณ์ ที่ได้เคยสัมผัสสัมพันธ์กับสิ่งใดมาแล้ว ที่เรียกว่าอายตนะภายนอกได้แก่ รูป
เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ได้รับเรื่องราวอะไรแล้ว จะนำมาครุ่นคิดเป็นอารมณ์ นี่ก็ไม่
มีความอึดพอเหมือนกัน ได้เข้ามาตรงนี้แล้วก็ไม่มี ความอึดพอ ครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลา
ก่อนแต่ไฟแต่ไฟเผาหัวใจให้รุ่มร้อน อยู่ที่ไหน ๆ ไปที่ใดหาความสบายไม่ได้

โลกกว้างแสนกว้างก็ไม่ได้ไปคับแคบที่ตรงไหน ไม่ไปกระเทือนที่ตรงไหนในโลก
ที่กว้าง ๆ นั้น แต่ก็มากกระทบกระเทือนที่หัวใจดวงนี้ เพราะผู้นี้เป็นผู้ก่อเหตุโลกธาตุทั้ง
หลายดินฟ้าอากาศเขาไม่ใช่เป็นผู้ก่อเหตุก่อเหตุเรื่องราวอะไรขึ้นมา ผู้นี้ต่างหากคือใจ
ดวงนี้เป็นผู้รู้ ผู้รู้และมีแสนกลมายาที่จะให้รู้ในแง่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสผลิตขึ้น
มาผลักดันขึ้นมาทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจึงลำบากสำหรับสัตว์โลกและเรา ๆ ท่าน ๆ ที่จะให้
อยู่ด้วยความสะดวกสบายไม่ได้ เพราะสิ่งรบกวนสิ่งบีบบังคับสิ่งผลักดันมีอยู่ตลอดเวลา
เว้นแต่เวลาหลับสนิทเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงเห็นทุกข์เพราะอำนาจของกิเลสสมุทัยอย่างถึงพระ
ทัย ตัดกันด้วยมรรคคือความพยายามทุกด้านทุกทาง ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา

รวมตัวเข้าเพื่อฟาดฟันหันแหลกกับสถานที่ก่อเหตุ ให้เป็นกองฟืนกองไฟขึ้นมาภายในจิตใจนี้ให้หมดสิ้นไปโดยลำดับ จนกระทั่งหมดไปโดยสิ้นเชิงไม่มีอะไรเหลือแล้ว ก็ไม่มีไฟกองใดจะมาแสดงอีก ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดมาเป็นภัยต่อจิตใจนอกจากกิเลสอย่างเดียวเท่านั้น

ธรรมะท่านจึงสอนเน้นหนักลงในจิตที่เป็นภัยต่อสัตว์โลกอยู่ตลอดเวลา นั่นคือใจกิเลสเกิดที่ใจ อยู่ได้ที่ใด ทำลายและเบียดเบียนบีบบังคับอยู่ที่ใจ บีบบังคับใจของสัตว์ทั้งหลายให้ได้รับความทุกข์ความลำบาก ไม่มีอะไรเกินกิเลสในโลกอันนี้ มีกิเลสเท่านั้นที่เป็นภัยต่อจิตใจของสัตว์โลก ถ้าเราอยากทราบก็ให้พยายามแก้ไขกันเข้าไป ต่อสู้กันเข้าไป หักความอยากเข้ามา ตัดความอยากเข้ามา อยากอะไรไม่สนใจ มีแต่ว่าอยากรู้ อยากเห็นตัวอยากตัวทะเยอทะยานนี้ว่าเป็นหน้าอะไรบ้าง ถ้ามีหน้า ดูให้เห็นชัดเจนตรงนี้ให้มาก แล้วเราก็จะทราบเองเรื่องกองฟืนกองไฟที่กิเลสก่อขึ้นมาที่มีตรึงหนวม รวมลงไปแล้วมีอยู่ที่จิตแห่งเดียว พอขยับออกมาก็เป็นฟืนเป็นไฟออก ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสขยับก็เท่ากันกับไฟที่แสดงตัวออกมาหรือกระเด็นออกมานั่นเอง ถ้าเป็นธรรมก็เหมือนน้ำดับไฟ สาดเข้าไปมากน้อยก็ทำไฟยุบยอบลงไปจนถึงดับถึงมอดไปได้

สิ่งเหล่านี้ใครเป็นผู้มาสอน ใครเป็นผู้ฉลาดเห็นอพระพุทธเจ้ามีที่ไหน สอนเน้นหนักลงในใจของสัตว์โลกนี้เอง เพราะนี่เป็นตัวทุกข์ที่สุดไม่มีอะไรเกินหัวใจเรา ๆ ท่าน ๆ และสัตว์ทั้งหลาย มีกีดตวงวิญญูณเป็นกองทุกข์ไปหมดทุกตวงวิญญูณ ไม่มีตวงวิญญูณใดที่จะเป็นอิสระทั้ง ๆ ที่กิเลสยังฝังจมอยู่ภายในตัวเองนั้น นอกจากใจของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่าน ซึ่งไม่มีซากกิเลสเหลืออยู่ภายในพระทัยและใจของท่านนั้นเลย ท่านจึงเป็นบรมสุขได้เพราะไม่มีภัยอยู่ในจิตใจแล้ว ท่านไม่ไปชมเชยสรรเสริญดินฟ้าอากาศแดนโลกธาตุใด ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐเลิศเลอยิ่งกว่าการสิ้นกิเลสภายในใจนี้ และไม่มีอะไรยิ่งกว่าความบริสุทธิ์ของใจที่ปราศจากซากกิเลส กิเลสไม่มีเหลือแล้วภายในใจ เป็นความบริสุทธิ์พุทธโธโดยแท้

การดำหนิก็ไม่ได้ทรงดำหนิอันใดในสามแดนโลกธาตุนี้ ไม่ได้เห็นโทษสิ่งใดในสามแดนโลกธาตุนี้ ยิ่งกว่าการเห็นโทษของกิเลสซึ่งบีบบังคับอยู่ภายในใจของพระองค์เองหรือในพระทัยของพระองค์เอง จึงต้องได้เข้มงวดกวดขัน หนักเอาเบาสู้เป็นตายไม่ได้ว่า จนกระทั่งปรากฏเป็นพระประวัติขึ้นมาว่าสลบ ๓ ครั้ง ๓ หน วันจะตรัสรู้ก็เป็นวันสละเป็นสละตายต่อกันอีกด้วย ให้เป็นประจักษ์ในหัวใจของผู้ต้องการความจริง ที่จะยึดพระพุทธเจ้าเป็นแบบฉบับได้เป็นอย่างดี ในวันที่ทรงบำเพ็ญอานาปานสติที่โคนต้นไม้คือต้นโพธิ์ นั่นละท่านว่ารุกขมูล

ท่านอยู่รูกขมูลได้บำเพ็ญที่รูกขมูล ตรัสรู้ที่รูกขมูลคือต้นไม้ต้นเดียวไม่มีที่มุ่งที่บัง
ได้แก่ร่มโพธิ์นั้น และทรงตั้งสัจอธิษฐานลงในที่นั้นด้วยว่า สถานที่นี้ ๑) เป็นสถานที่ตรัส
รู้ของเรา บรรลุธรรมถึงแดนวิมุตติหลุดพ้นเป็นศาสดาขึ้นมา ๒) ถ้าไม่ได้บรรลุธรรมหรือ
ตรัสรู้ธรรมตามความมุ่งหมายนี้แล้ว สถานที่นี้ต้องเป็นที่ตายของเราเท่านั้น ไม่มีความเป็น
อื่นที่จะเคลื่อนคลาดโยกย้ายไปไหนอีกไม่มีแล้ว นี่เป็นคติตัวอย่างได้อย่างดีสำหรับเราผู้
ปฏิบัติ ที่จะทำความเด็ดเดี่ยวในขณะที่ควรจะจริงจะจังจะเด็ดจะเดี่ยว ควรเอาหลักนี้มา
เป็นคติเครื่องสอนใจเรา สมนามกับว่าศาสดา ๆ เป็นเครื่องสอนโลก เป็นผู้สอนโลก คติ
ทุกอย่างได้มาจากพระพุทธเจ้าไม่มีผิด นี่พระองค์ทรงดำเนินมาอย่างนี้ นั่นเด็ดไหมพระ
พุทธเจ้าของเรา

เราต้องคำนึงเสมออย่าให้อันใดมีข้อหนักแน่นมากกว่าธรรม ให้พื้งนำมาทบทวน
บวกลบคูณหารกันระหว่างกิเลสกับธรรม เราอยู่หรือเราเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ เราอยู่มา
ด้วยจนกระทั่งบัดนี้ เราอยู่ด้วยเรื่องของกิเลสทั้งนั้นไม่มีธรรมมาเป็นเครื่องอยู่แล้วผล
เป็นอย่างไรบ้าง เมื่ออยู่ด้วยอำนาจของกิเลส ไปก็ต้องไปด้วยอำนาจของกิเลส ความ
เคลื่อนไหวทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปด้วยอำนาจของกิเลสทั้งนั้น ผลเป็นอย่างไร มีแต่ความ
รุ่มร้อนภายในจิตใจของเรา ได้รับความแปลกประหลาดอัศจรรย์อะไรบางอย่างนับแต่เพียงวัน
เกิดมาถึงบัดนี้เท่านั้น ถ้าไม่บำเพ็ญธรรมอย่างเข้มงวดกวดขัน เพื่อสังหารกิเลสให้สิ้น
ซากไปจากใจแล้ว เรื่องความพันทุกข์หรือความอยู่สบายเป็นอิสระนั้นเราอย่าพื้งหวัง
นอกไปจากความเพียร

ให้พื้งหวังในความเพียรของเรา หนักเบาเล็กน้อยเพียงไรให้ทุ่มกันลงไปตรงนี้
เป็นจุดที่มุ่งหมาย เป็นจุดที่จะสมหวังอยู่ที่ตรงนี้ พระพุทธเจ้าทรงสมหวังด้วยความเด็ด
เดี่ยวอาจหาญ พระสาวกทั้งหลายสมหวังด้วยการบำเพ็ญไม่ท้อถอยอ่อนแอ ให้นำเข้ามา
เป็นคติเครื่องสอนใจเราเวลาเกิดความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า กิเลสนี้จะต้องทำให้เราอ่อน
ที่สุดในสิ่งที่จะเป็นภัยต่อมัน จะไม่ให้แข็งให้กล้าอะไรได้เลย ถ้าเป็นเรื่องของมันแล้วแข็ง
กล้าขนาดไหนไม่มีคำว่าถอย ไม่มีคำว่าอ้อมพ้อ ยังจะกล้า จะแข็งยังจะเด็ดจะเดี่ยวจะต้าน
ไปตะพึดตะพือต่อธรรมทั้งหลายไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าเราปล่อยตามมันแล้ว เรานับวันที่จะ
ต้านต่ออรรถต่อธรรมนับวันที่จะหนาแน่นด้วยกิเลส และหนาแน่นด้วยมหันตทุกข์อย่าว่า
แต่ทุกข์ธรรมดาเลย จะหนาแน่นไปโดยลำดับลำดับ

เอามาทดสอบซิเรื่องเหล่านี้กับการประกอบความพากเพียรได้รับความทุกข์
ความลำบากมาขนาดไหน ทุกข์ก็ไม่ใช้ทุกข์เพราะอื่นใด ทุกข์เพราะการต่อสู้กับกิเลสต่าง
หากนี้ เราไม่ได้ทุกข์เพราะการต่อสู้กับธรรม ธรรมไม่ได้เป็นข้าศึกต่อเราผู้บำเพ็ญ กิเลส
ต่างหากเป็นข้าศึกต่อเราผู้บำเพ็ญ การต่อสู้เราต่อสู้กับกิเลสต่างหากไม่ได้ต่อสู้กับธรรม

ถ้าเรายังเห็นว่าการประกอบความพากเพียรเป็นของยาก ก็เท่ากับว่าเรานี้ย่อมแพ้กิเลส วันยังค่ำและยังไม่รู้เลยว่ากลของกิเลสเป็นอย่างไรบ้าง เราจึงไม่ยอมเห็นโทษของกิเลส ตัวทำให้ยากตัวทำให้ลำบาก ตัวต่อสู้อธรรมในเวลาประกอบความพากเพียรนั้น หากเราพอจะเห็นโทษมันบ้างเราก็ต้องฝืนกันเราต้องต่อสู้กัน

การต่อสู้ไม่ใช่พระพุทธเจ้าจะมาสอนให้ต่อสู้กับกิเลสเฉพะพวกเรานี้เท่านั้น พระองค์ทรงต่อสู้มาแล้ว ถ้าพูดถึงเรื่องความลำบาก พระพุทธเจ้าก็ทรงลำบากมาแล้วถึงขั้นมหันตทุกข์ เพราะการต่อสู้กิเลสพระองค์ก็ทรงทำมาแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างได้ผ่านทางเหตุมาโดยสมบูรณ์แล้ว จนถึงกับได้ผลเป็นที่พอพระทัยแล้วจึงนำมาสอนโลก เมื่อสอนลงมาถึงพวกเรานี้ทำไมเราจะเห็นว่าการประพฤติธรรมเป็นความไม่สะดวก การประพฤติธรรมเป็นของยากเป็นของลำบาก ไม่เห็นว่าการต่อสู้กับกิเลสเพื่ออรรถเพื่อธรรมนั้นเป็นของลำบาก เพราะกิเลสเหนียวแน่นมันคง เพราะกิเลสมีกำลังมาก เพราะกิเลสมีความเฉลียวฉลาดแหลมคมจึงต้องต่อสู้กัน จนกว่าว่ากิเลสนี้มีกำลังน้อยลงเท่าไรแล้ว การต่อสู้จะได้เบาลงไป ๆ เราทำไมไม่คิดอย่างนี้

เราไปเห็นธรรมเป็นโทษไปเสีย เมื่อเห็นธรรมเป็นโทษก็เห็นมรรคผลนิพพาน เป็นข้าศึกต่อเรา เห็นกิเลสเป็นมิตรเป็นสหาย ทั้ง ๆ ที่กิเลสเป็นยักษ์เป็นผีเคยทำลายสัตว์โลกมามากขนาดไหนแล้ว นี่ละการไม่ทันกับกลมาฆาของกิเลส เราไม่ทันอย่างนี้ สด ๆ ร้อน ๆ ในวงความเพียรของเรานั้นแหละ ถ้าเราอยากจะทราบก็บำเพ็ญไปซี เพราะเราเคยแพ้มาสักเท่าไรแล้ว เพราะความทุกข์ความลำบากนั้นก็เห็นว่าลำบาก ๆ ไปเสีย ไม่ได้คำนึงว่าอะไรพาให้ลำบาก

ถ้าพูดถึงเรื่องทุกข์ พิจารณาทุกข์ให้เห็นชัดซี ทุกข์ท่านบอกว่าเป็นสังขธรรม นี่เรามองดูทุกข์มองดูด้วยอำนาจของกิเลส มองดูด้วยความเห็นของกิเลสไปเสียหมด ไม่ได้มองเห็นโดยความเป็นธรรมจึงไม่เห็นอริยสังข์ จึงไม่เป็นอริยสังข์ จึงเป็นเรื่องของสมุทัยไปหมด ทุกข์นั้นก็เลยเพิ่มสมุทัยขึ้นมาอีก เห็นว่าเป็นความทุกข์ความลำบาก เห็นเป็นแบบโลก ก็คือแบบกิเลสไปเสีย กิเลสก็ยังมีกำลังพอกพูนขึ้นไป เดี่ยวความเพียรก็ล้า นี่ละเราเคยเป็นมาสักเท่าไรแล้ว การต่อสู้กับกิเลส ล้มโดยเราไม่รู้สึกรู้ว่าเราได้ต่อสู้ เราไม่รู้สึกรู้ว่าเราได้ล้ม เรายังคิดไปเสียว่าการปฏิบัติธรรมลำบาก ถึงขั้นทุกข์ทรมานจนถึงขนาดที่ว่าล้ม.....ความเพียร กิเลสทำให้ล้มเราก็ยังไม่รู้จะว่ายังไง กิเลสทำให้เจ็บให้ปวดแสบร้อนเราก็ไม่รู้ กิเลสทำให้เราโง่ไม่ให้อริยธรรมเราก็ไม่รู้มันเป็นอย่างนี้

ถ้าพิจารณากันทางเป็นอริยสังข์แล้ว ทุกข์ขนาดไหนก็ให้เห็นกันซี ทำไมจะไม่เห็นพระพุทธเจ้าเคยเห็นมาแล้ว จึงนำมาสอนโลก พระสาวกเห็นมาแล้วจึงนำมาสอนโลก จึงบริสุทธิ์ เรายังไม่เห็น เห็นแต่เรื่องของกิเลส เห็นแต่ความเหลวแหลกแหวกแนว เห็นแต่

ความล้มละลายไม่เป็นท่า เพราะอำนาจของกิเลสต่อยุบตีเอาเหล็ก เราเห็นแต่อย่างนี้ แต่เราก็ไม่รู้ว่ากิเลสมันยุบมันต่อยมันตีเราให้ล้มจากความพอกความเพียร นี่เป็นยังไง กิเลส ละเอียดยุบตี

เมื่อพิจารณาก้าวเข้าสู่สังขารเห็นประจักษ์โดยชัดเจนแล้ว ทุกข์เหล่านี้มีความหมายอะไร ไม่มีความหมาย ทุกข์เป็นของจริงอันหนึ่งเท่านั้น สมุทัยก็เป็นความจริงอันหนึ่งเท่านั้น ด้วยอำนาจของมรรคที่พิจารณารอบหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้วต่างอันก็เป็นของจริง ดังที่เคยพูดแล้ว จิตก็เป็นธรรมชาติความจริงอันหนึ่งในชั้นภูมิของตน แม้จะยังไม่บริสุทธิ์ก็เป็นความจริงในชั้นนี้ ๆ ของอริยสัง การต่อสู้กับทุกข์ก็พอพืดพอเหวี่ยงกันไป แม้ทุกข์จะเป็นมากขึ้นมาเท่าไรก็ย้มได้

ผู้ที่เห็นทุกข์นั้นเป็นทุกข์จริง ๆ แล้วทำไมจะย้มไม่ได้ เพราะเห็นแล้วว่าธรรมชาตินั้นเป็นความจริงอันหนึ่งเท่านั้น จิตก็เป็นความจริงอันหนึ่งด้วยอำนาจของมรรค มรรคก็เป็นความจริงอันหนึ่ง เมื่อแก้กันแล้วก็เหมือนกับน้ำดับไฟ ไฟเวลาถูกน้ำดับก็ปฏิบัติยาอะไรต่อกันด้วยความรู้สึก...ไม่มี น้ำก็ไม่มีความวิญญาณ ไฟก็ไม่มีความวิญญาณ เวลาดับกันหากดับได้อย่างนั้น แล้วเย็นขึ้นมาที่ตรงไหน ความก็ไม่มีการรับทราบกัน ความเย็นก็ไม่ทราบความหมายของตน นี่เป็นต่างอันต่างจริง หากดับกันได้อย่างที่ดับ

นี่ก็เหมือนกันเรื่องอริยสัง ถ้าลงพิจารณาให้เห็นความจริงแล้วเป็นอย่างนั้น ไม่เป็นอื่น ที่นี้ทำไมจะไม่แก้ใจที่จะต้องต่อสู้

ผลที่ได้มาจากการเห็นความจริงแห่งอริยสังแต่ละครั้ง ๆ นี่เป็นการเพิ่มพูนความเชื่ออย่างฝังใจและความแน่วหนามั่นคงของใจ ให้แน่วหนามั่นคงขึ้นไปโดยลำดับ ๆ ตามระยะตามเวลาที่เราพิจารณาอริยสังรอบตัว ๆ เป็นของจริง ๆ ทุก ๆ ครั้งไป จนกลายเป็นความแก่กล้าสามารถทางด้านจิตใจ ทางด้านสติปัญญา นั้นผลเป็นอย่างนั้น คำว่ามีความแก่กล้าสามารถทางด้านสติปัญญาก็คือมรรคมีกำลังนั่นเอง และยิ่งจะสังหารกิเลสอันเป็นตัวสมุทัยลงได้อย่างง่ายดาย ๆ เข้าไปโดยลำดับ นี่ละการประพฤติปฏิบัติ ท่านผู้ประพฤติปฏิบัติจึงต้องใช้ความหนักแน่นแม่นยำต่ออรรถต่อธรรม เอาจริงเอาจังกับกิเลสหากจะเป็นอยู่อย่างที่เคยเป็นมาเป็นอยู่นี้ เราก็ทราบแล้วว่าผลเป็นอย่างไรบ้าง จึงต้องหลายสันพันคมในการพืดการเหวี่ยงกันด้วยอุบายวิธีการต่าง ๆ

เวลานี้ศาสนาก็จะหมดไป ๆ จากหัวใจของผู้นับถือ และยื่นเข้ามาอีกก็ของผู้ปฏิบัติ ค่อยด้อยลงทุกอย่าง ความนับถือก็ด้อยลง การปฏิบัติก็ด้อยลง ผลไม่ปรากฏ สุดท้ายก็เหลือแต่คัมภีร์ไบเบิลเต็มไปหมด ความจดความจำจำได้แต่ไม่สนใจจะปฏิบัติตามธรรมว่าอย่างหนึ่ง วินัยว่าอย่างหนึ่ง ตัวผู้ทำเป็นอีกอย่างหนึ่ง แน่ ซึ่งเป็นข้าศึกต่อศาสนธรรมคือหลักธรรมหลักวินัยไปเรื่อย ๆ สุดท้ายผู้จมผู้เสียหายก็คือผู้ฝืนนั้นแหละ

ธรรมชาติของธรรมแท้ไม่ได้สูญหาย และหลักธรรมหลักวินัยที่เขียนจดจารึกไว้ในคัมภีร์ไบบลานก็ไม่สูญหาย คงเป็นอรรถเป็นธรรมอยู่เช่นนั้น เป็นตำรับตำราอยู่เช่นนั้น แต่เราเป็นผู้หวังเอาผลประโยชน์จากตำรับตำราแล้วกลับมาสร้างความเสียหายล้มจมให้แก่ตน ด้วยการฝ่าฝืนอรรถธรรมหรือหลักธรรมหลักวินัยของพระพุทธเจ้านั้น สมควรที่โทษกับพวกเราทั้งหลายผู้เป็นนักบวชและนักปฏิบัติ ไม่สมควรอย่างยิ่ง ต้องพยายามตัดดวงเอาอรรถเอาธรรมด้วยการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักธรรมหลักวินัยนี้เท่านั้น จึงจะก้าวเข้าสู่แดนพ้นทุกข์ได้โดยลำดับ ๆ ไม่สงสัย

ตะกั๊นนี้พูดถึงเรื่องคำว่าศาสนาเสื่อม อันนี้ก็เคยพูดให้ฟังแล้ว ให้ดูหัวใจเจ้าของนี่เป็นยังไง วันนี้นักกล้าแข็งขึ้นในทางภาคปฏิบัติตลอดถึงผลที่ปรากฏอย่างไรหรือไม่ หรือหย่อนลงไป ๆ ยานลงไปจนพันแข่งพันขาเจ้าของให้ล้มลุกคลุกคลาน ถึงขนาดที่ว่าลุกไม่ขึ้น นั่นละกิเลสมันพัน เมื่ออ่อนลงไปก็อ่อนลงไปเพื่อกิเลส ไม่ได้อ่อนลงไปเพื่อธรรม คำว่าอ่อนหรือหย่อนยานลงไปไม่เพื่ออะไรทั้งนั้น เป็นเรื่องของกิเลสหย่อนยานลงไปเพื่อกิเลส กิเลสกดกิเลสดึงกิเลสลากกิเลสไถไป จนกระทั่งลุกไม่ขึ้นแล้วเราจะหาความดีมาจากไหน

นี่ออกพรรษาแล้วก็ให้ต่างคนต่างออกประพฤติปฏิบัติกำจัดกิเลส สถานที่ใดเป็นที่สงบสงัดวิเวกดังพระพุทธเจ้าสอน สถานที่เช่นนั้นแลเป็นสถานที่ที่ทรงอรรถทรงธรรมทรงความ پاکเพียรให้มีความหนาแน่นแน่นยั้งขึ้นทางด้านจิตใจของเราให้ไปอยู่ในสถานที่นั้น อย่างกลัวเรื่องเป็นเรื่องตาย อยากรู้ก็ต้องตาย เกิดมาในชาตินี้ก็ต้องตาย แต่ก่อนจะตายขอให้ได้ตัดดวงเอาคุณงามความดี ให้สมมักสมหมายหรือเต็มความมุ่งมาดปรารถนา หรือให้สมใจเต็มใจเสียก่อนแล้วค่อยตาย ตายเมื่อไรไม่มีอะไรสำคัญแหละ ดินน้ำลมไฟสลายจากการประชุมนี้ลงไปสู่ธาตุเดิมของเขาเท่านั้น จิตนี้ชิวเป็นยังไงพอตัวหรือไม่ บกพร่องอะไร ความบกพร่องนั้นเป็นความกระเทือนทางเรื่องทุกข์แก่จิตใจ ถ้าเป็นความดีมีความสมบูรณ์พูนผลก็เป็นความดีสำหรับจิตใจเป็นสิริมงคล

อ้าว ทำให้จิตหลุดพ้นเสียจนไม่มีอะไรเหลือแล้ว เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ไม่มีความห่วงหน้าห่วงหลัง ไม่มีเงื่อนใดเป็นน้ำหนัก ไม่มีเงื่อนใดมากดถ่วงจิตใจให้ได้รับความกังวลุ่นวายได้เลย แตกก็แตก ตายก็ตาย รู้อยู่แล้ว ตั้งแต่ยังไม่แตก ตั้งแต่ยังไม่ตาย ด้วยสติปัญญาในการพิจารณาที่เรียกจิตตภาวนาของเรามาแล้ว ชำชองมาแล้วชำนานมาแล้ว รู้มาแล้ว ถ้าจะพูดว่าคอยก็คอยแต่วาระที่จะเป็นไปตามกิจให้เป็นสักขีพยานของเราเห็นว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือความล้มความตายแปรไปแปรไปจนกระทั่งถึงความล้มความตายจะถึงวันไหน ในที่สุดท้ายแห่งความมีชีวิตของเรานี้จะพังเมื่อไร เพราะความรู้

นี้รู้แล้วว่าต้องฟัง เหตุใดเราจะไปกลัวในการประกอบความพากเพียรว่ากลัวตาย ๆ ไม่สมเหตุสมผล ต้องเอาให้จริงให้จ้านักปฏิบัติเรา

นี่ร้อยหรือลงไป ๆ ทำให้อึดวิตกไม่ได้นะ ทำให้วิตกกังวลกับหมูกับเพื่อน เพราะความอ่อนแอท้อแท้เหลวไหล แต่ในขณะที่อ่อนแอทางด้านธรรมะนั้นก็เลยยิ่งเข้มแข็งขึ้นทุกวัน ๆ จนทำให้อุจาดบาดตาขึ้นมาในวงปฏิบัติของเราเป็นลำดับลำดับว่าจะอย่างไรละ เราไม่ละอายบ้างหรือ อายตัวเราซี ธรรมอยู่กับตัวของเราเองประหนึ่งว่าพระพุทธเจ้าอยู่กับตัวของเรากับหัวใจของเรา ทำไมเราจึงจะไม่อายในตัวของเรา หิริโอตตปปะ ไม่อายตัวเองจะอายใครที่ไหน คนไม่อายตัวเองก็ทำได้แบบหน้าด้าน คนมีหิริโอตตปปะ ภายในจิตใจแล้วทำไมหลง ให้เป็นอย่างนี้นักปฏิบัติ ตั้งใจประพฤติปฏิบัติกำจัดความชั่วทั้งหลายที่เคยอธิบายมาแล้วนี้

นี่เป็นวาระหรือเป็นโอกาสที่จะออกประพฤติปฏิบัติแล้ว เราอย่าไปคิดถึงเรื่องปัจจัย ๔ อาหารการบริโภค ถ้าเอาอันนี้มาเป็นอารมณ์แล้วจะก้าวไม่ออก ผู้ปฏิบัติแล้วก็เหมือนกับก้าวขึ้นสู่เวที ยิ่งไถ่ก็จะต่อให้ถึงเหตุถึงผลถึงเป็นถึงตาย อันนี้ ยิ่งไถ่ก็จะเอาให้กิเลสพังถ่ายเดียวเท่านั้น ความทุกข์ยากลำบากเคยทุกข์มาพอแล้ว ไม่ใช่จะมาทุกข์เฉพาะเวลาประกอบความเพียรนี้เท่านั้น เราเคยทุกข์มาตั้งแต่วันเกิดแล้วสงสัยอะไรเรื่องทุกข์ ไม่อย่างนั้นท่านจะเรียกว่าของจริงหรือ ถ้ายังมาตี้นอยู่นี้จะเป็นของจริงไต่ยังง ให้เห็นจริงในทุกข์ทั้งหลายการประกอบความพากเพียรก็เป็นไปด้วยความสะดวกสบาย

เรื่องปัญญาถึงวาระที่ควรพิจารณาอันอนจมอยู่เฉย ๆ พิจารณาได้คิดได้คิดหลายครั้งหลายหน พิจารณาหลายครั้งหลายหน บังคับด้วยสติเข้าไปก็ยอมจะรู้เหตุรู้ผลจากการค้นคิดของตนขึ้นมา เป็นสักขีพยานอันหนึ่งว่าเป็นผลขึ้นมาอย่างนี้ อย่างนี้แล้วจะทำจิตใจของเราให้ดูดีเต็มและพอใจในการพิจารณา แล้วก็เปิดทางให้กว้างขวางละเอียดลอลงไปในความแยกคายของปัญญา

ในขณะที่ปัญญามีความแยกคายไปโดยลำดับ กิเลสก็ขยายตัวออกเรื่อย ๆ หรือพังลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหลุดพ้นไปโดยสิ้นเชิงไม่มีอะไรเหลือ นั้นแลเป็นสิ่งที่พึงหวังสำหรับเราผู้ปฏิบัติเพื่อหากำไรอย่างเดียว ไม่ได้เพื่อหาความลุ่มจม ถ้าเป็นความลุ่มจมขึ้นมาแล้วก็เสียชื่อเสียงเสียคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ก็คือเราเสียทั้งคน พระเสียทั้งองค์ เพราะอำนาจของกิเลสบีบบังคับ สู้อำนาจกิเลสไม่ได้ แพ้กิเลสนี้เป็นสิ่งที่เสียศักดิ์ศรีมากในพระเราซึ่งเป็นลูกศิษย์ตถาคต นักรบในสงครามไม่มีการท้อถอยคือองค์ศาสดา แต่ลูกศิษย์นี้มีแต่ความแพ้ ๆ แพ้จนเหลวแหลกแหวกแนวใช้ไม่ได้เลย ไม่ควรที่จะให้มีในหัวใจเราผู้ปฏิบัติทั้งหลาย นอกจากความเก่งกล้าสามารถเท่านั้นเอง ให้ท่านทั้งหลายนำไปพิจารณา

เอาละ การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร เท่านั้นละ